

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Mfv.II.10.517/2015/7.

A tanács tagjai: . Stark Marianna a tanács elnöke
. Bors Szilvia előadó bíró
Sipőczné dr. Tánczos Rita bíró

A felperesek: I. rendű
II. rendű
III. rendű
IV. rendű
V. rendű
VI. rendű és

VII. rendű

A felperesek képviselője: dr. Kiss Sándor ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője: dr. Mihala Ferenc ügyvéd

A per tárgya: elmaradt munkabér megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek: felperesek

A felülvizsgálni kért jogerős határozat: Kecskeméti Törvényszék
3.Mf.20.203/2015/8.

Az elsőfokú bíróság határozatának száma: Kecskeméti Közigazgatási és
Munkaügyi Bíróságon 3.M.290/2013.

Rendelkező rész

A Kúria a Kecskeméti Törvényszék 3.Mf.20.368/2015/5. számú ítéletét abban a részében, melyben helybenhagyta az I.-V. rendű felperesek keresetét elutasító elsőfokú ítéletet - a perköltségre vonatkozó rendelkezésre is kiterjedően - hatályában fenntartja, a VI. és VII. rendű felperesek tekintetében nem érinti.

Kötelezi az I., II., III., IV. és V. rendű felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek személyenként 10.000 (tízezer) forint és 2.700 (kettőezer-hétszáz) forint áfa felülvizsgálati eljárási költséget.

Az I. rendű felperes 50.000 (ötvenezer) forint, II. rendű felperes 50.000 (ötvenezer) forint, a III. rendű felperes 50.000 (ötvenezer) forint, IV. rendű felperes 83.000 (nyolcvanháromezer) forint és V. rendű felperes vonatkozásában 52.800 (ötvenkétezer-nyolcszáz) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket, a VI. rendű felperes tekintetében 10.100 (tízezer-egyszáz) forint és a VII. rendű felperes vonatkozásában 9800 (kilencezer-nyolcszáz) forint le

nem rótt mérsékelt összegű felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

I n d o k o l á s

Tényállás

- [1] A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás szerint az I. rendű felperes 1997. február 3-tól 2011. december 27-ig, majd 2012. január 1-jétől 2012. december 26-ig, a II. rendű felperes 2002. július 11-étől, a III. rendű felperes 2006. február 2-ától, a IV. rendű felperes 2000. március 6-ától és az V. rendű felperes 1991. június 3-ától 2011. december 27-éig munkaviszonyt létesített az alperessel műszaki felülvizsgáló munkakörben ... , illetve ... körzetében. Munkafeladataikat párban, illetve 2009. december 31-ig egyedül végezték, köztük a kémények négyévenkénti műszaki felülvizsgálatát az alperes által meghatározott átvizsgálendő kémény darabszám és realizálandó bevétel teljesítménykövetelmények és a nettó árbevétel %-ában meghatározott és készpénzkezelési pótlékkal megnövelt teljesítménybér-tényezők alapján. A műszaki felülvizsgálat kiterjedt a kémények füsttömörtségének füsttömörség-próbával történő ellenőrzésére, amely két munkavállaló együttes jelenlétét igényelte. A felperesek heti 40 órás munkaidőkeretét a munkaszerződés, teljesítménybérét a Kollektív Szerződés szabályozta, melynek 2002. január 1-jétől hatályos rendelkezései szerint a négyévenként kötelező műszaki felülvizsgálat végzésekor beszedett díj (nettó árbevétel) 23 %-a illetve meg a 2 főt, 11,5%-11,5%-os arányban, s e felett 5 %-os készpénzes díjfizetés után járó pótlék, azaz a felperesek részére összesen 11,5 % és 5 % munkabér járt.
- [2] A 2/2010. számú ügyvezetői körlevél 2010. január 1-jétől az alperesi munkaszervezés körében a felperesek teljesítményrendszerét a bérezésre is kihatóan megváltoztatta a műszaki felülvizsgálat kizárólag 2 fővel történő munkavégzéshez kötésével, valamint a műszaki felülvizsgáló és kéményseprő munkakört ellátó munkavállalói személyi kör meghatározással, míg a 23% elosztási arányát 11,5 %-ról 18 %-ra emelte (a 23%-ból fennmaradó 5%-ot a kéményseprő részére biztosította), a pénzkezelési pótlék megváltoztatása nélkül, így a felpereseket összesen a nettó árbevétel 18 %-a és 5 %-a illetve meg munkabérként. A körlevél rögzítette, hogy a négyévenkénti műszaki felülvizsgálat során a kéményseprőknek az éves esedékes és kötelező sormunkát (tisztítás, koromszedés, számlázás) is el kell végezni, amely miatt a felperesek ugyanazon időtartam alatt kevesebb kéményt tudtak átvizsgálni, azonban a nem módosított, korábban meghatározott kémény darabszámot és realizálandó bevételt a munkaszerződés szerinti heti 40 óra munkaidőkereten belül teljesíteni tudták. 2011. június 15-én a felek bérrendszerre vonatkozó javaslatokat vitattak meg, amelyeket

azonban a taggyűlés nem fogadott el, így azokat a Kollektív Szerződés rendelkezéseibe sem foglalták.

A felperes keresete

- [3] A felperesek keresetükben 5 %-os mértékű elmaradt munkabér megfizetését kérték, az I. rendű felperes 2012. januártól 2012. április 30-áig bruttó 49.606 forint, a II. rendű felperes 2012. január 1-jétől 2012. december 31-éig bruttó 291.094 forint, a III. rendű felperes 2010. június 1-jétől 2012. március 31-ig bruttó 54.018 forint, a IV. rendű felperes 2009. október 1-jétől 2012. december 31-éig bruttó 622.800 forint, míg az V. rendű felperes 2010. január 1-jétől 2011. október 31-éig terjedő időszakra bruttó 396.587 forint összegben azok középidoarányos késedelmi kamataival, perköltségük megfizetése mellett. Hivatkozásuk szerint az alperes 2/2010. ügyvezetői körlevele jogellenesen, egyoldalúan hátrányukra változtatta meg a teljesítménybér tényezőt, mert a korábbi 23 % és 5 % helyett 18 % és 5 %-ban részesültek, valamint egy nap alatt kétszer 20 db kémény helyett csupán 20 db kéményt tudtak átvizsgálni, így a korábbi időszakban elért munkabérért többet kellett dolgozniuk.
- [4] Az alperes érdemi ellenkérelmében a felperesek keresetének elutasítását kérte perköltsége megfizetése mellett. Hivatkozása szerint pozitív változás következett be a felperesek jövedelmi viszonyaiban, mert az eddigi 11,5 % és 5 % helyett 18 % és 5 %-ot kaptak, a csatolt bérkimutatások alátámasztják a felperesek keresetének kis mértékű emelkedését.

Az elsőfokú ítélet

- [5] A Kecskeméti Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.M.290/2013/16. számú ítéletével a felperesek keresetét elutasította és személyenként kötelezte alperes perköltségének viselésére. Ítéletének indokolásában kifejtette, hogy a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: új Mt.) 137. §, 138. § és 58. §-a, a 27/1996. (X.30.) BM rendelet 2.§ (1) bekezdés b) pontja, 3.§-a és a rendelet mellékletének C. pont 2. bekezdése alapján azt kellett vizsgálni, hogy az ügyvezetői körlevél a felperesek hátrányára változtatta-e a Kollektív Szerződés bérrendszerre vonatkozó rendelkezéseit. Kiemelte, hogy a Kollektív Szerződés a munkaszerződéstől a munkavállaló javára eltérhet, a 2/2010. ügyvezetői körlevél a felperesek javára változtatta meg a bérezést, a díjazásuk 11,5 % és 5 %-ról 18 % és 5 %-ra változott, a kismértékű béremelést a felperesek nyilatkozatai, illetve a bérkimutatások alátámasztották. A műszaki felülvizsgálatot - a jogszabályok előírásainak megfelelően - korábban is párban kellett ellátni akként, hogy abból az egyik fő a műszaki felülvizsgáló volt, míg a másik főre az előírás kitételt nem tartalmazott. Kitért arra is, hogy a felperesek a meghatározott teljesítménykövetelményeket 8 óra alatt el tudták látni, a teljesítménykövetelmény megvalósítható volt, vagyis nem kellett

több munkát végezniük. A módosítás azt eredményezte, hogy a munkaidejüket az alperes jobban ki tudta használni.

A másodfokú ítélet

- [6] A felperesek fellebbezése folytán eljáró Kecskeméti Törvényszék 3.Mf.20.203/2015/8. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta és a felpereseket az alperes perköltségének megfizetésére kötelezte. Ítéletének indokolásában - a fellebbezési kérelem korlátaira figyelemmel - kitért arra, hogy a felperesek nem hivatkoztak a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: régi Mt.) 143.§, 143/A.§ rendelkezéseibe ütközésre, kizárólag a jutalék %-os csökkentését sérelmezték. Megállapította, hogy a régi Mt. 143-144. §-ai alapján kellett a bizonyítási eljárást lefolytatni azzal, hogy az elsőfokú bíróság helyesen vizsgálta a rendelkezésre álló adatokat, abból helyes következtetésre jutott és helyesen állapította azt is meg, hogy nem hátrányukra, hanem a felperesek javára változott a bérezés. A felperesek nem a 23 % és 5 %-os, hanem a 11,5 % és 5 %-os jutalék helyett kaptak az adott terület kéményseprőjével együtt történő munkavégzés esetén 18 % és 5%-os díjat. A teljesítménykövetelményhez hozzárendelt teljesítménybér tényezőt a munkáltató maga volt jogosult meghatározni a jogszabályi korlátok között. Munkaszervezési kérdés, hogy mely munkakört betöltő személyek dolgozzanak együtt, ehhez nincs szükség a felperesek hozzájárulására. A felperesek munkavégzése a munkaidőkeretbe belefért, a teljesítménykövetelmény tartható volt. A másodfokú bíróság kifejtette, hogy a 2011. június 15-ei keltezésű jegyzőkönyv-kivonat csak javaslatokat fogalmazott meg, azokat a taggyűlés elfogadásának hiányában nem vezették be. Mindezek alapján az alperes a felperesek hozzájárulása nélkül módosíthatta a teljesítménykövetelményt és teljesítménybér tényezőt.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [7] A jogerős ítélet ellen a felperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet, melyben kérték, hogy a Kúria az első- és másodfokú ítéletet helyezze hatályon kívül és a kereseti kérelmüknek adjon helyt a tényállás megalapozatlanságára figyelemmel. Hivatkozásuk szerint a jogerős ítélet sérti a Pp. 206. § (1) bekezdését, a Kollektív Szerződés 1/b.03. alpontját, VII/2/a) és b) pontjait, a régi Mt. 4. §-át és 143. §-át. Felperesek előadták, hogy az 1995. évi XLII. törvény, a 27/1996.(X.30.) BM rendelet és a Kollektív Szerződés határozza meg jogaikat, kötelezettségeiket, munkaköri feladataikat, bérezésüket. A Kollektív Szerződés VII/2/a) pontja a kéményseprők, míg VII/2/b) pontja a műszaki kéményvizsgáló munkavállalók díjazását határozta meg, amelyből az következik, hogy 2009. december 31-ig a Kollektív Szerződésben meghatározott 2 fő két műszaki felülvizsgáló munkakört betöltő munkavállalót jelentett, mert nekik volt ugyanolyan teljesítmény - és bérrendszerük. 2010. január 1-jétől az ügyvezetői körlevél

rendelkezései folytán az egyik műszaki felülvizsgáló kéményseprői munkát is végző kéményseprővé vált anélkül, hogy módosításra került volna a Kollektív Szerződés, ezért ez nem kizárólag munkaszervezési kérdés. A munkáltató a körlevéllel a 23 % és 5 % mértéket 18 % és 5 %-ra csökkentette, nem 11,5 %-ról 18%-ra emelte. Az alperes a Kollektív Szerződés valós rendelkezéseit és ezáltal a teljesítménykövetelmény szabályait figyelmen kívül hagyta, amely az Mt. 4. §-ában foglalt rendeltetésszerű joggyakorlásba ütközött. Az alperes ténylegesen a munkavégzést, annak időtartamát és eredményességét a kéményseprői munkák egyidejű elvégzéséhez köthette, a nettó árbevétel 5 %-át tőlük megvonta, mellyel a régi Mt. 143. §-át is megsértette. A felperesek hivatkoztak a 2011. június 15-én kelt jegyzőkönyvi kivonatban foglalt megállapodásra is, melyet az elsőfokú bíróság nem vizsgált, s mellőzésének indokát sem adta, míg a másodfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy az abban foglaltak nem kerültek elfogadásra.

- [8] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását és perköltsége megfizetését kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [9] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [10] A felperesek a felülvizsgálati kérelmüket arra alapították, hogy a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat nem a Pp. 206. § (1) bekezdése szerint mérlegelte, így téves következtetés alapján hozta meg a jogerős ítéletet, ezért az megalapozatlan volt.
- [11] A Pp. 206. § (1) bekezdése szerint a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg, a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli és meggyőződése szerint bírálja el.
- [12] A Kúria (Legfelsőbb Bíróság) töretlen gyakorlata értelmében a bizonyítékok mérlegelésén alapuló ítélet felülvizsgálattal eredményesen csak akkor támadható, ha a bizonyítékok mérlegelése okszerűtlen vagy iratellenes volt. A felülvizsgálati eljárás keretében a bíróság mérlegelési körébe tartozó kérdés általában nem vitatható, és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. A Kúria csak azt vizsgálhatja, hogy a mérlegelés körébe vont adatok értékelése során a bíróságok nyilvánvalóan téves vagy okszerűtlen következtetésre jutottak-e. A Pp. 206. § (1) bekezdése megsértésére alapított felülvizsgálati kérelem csak akkor lehet eredményes, ha a jogerős ítéletben megállapított tényállás iratellenes, illetőleg a bíróság a bizonyítékokat - azok egybevetése során - nem a maguk összességében értékelté és ennél fogva a megállapított tényállás nyilvánvalóan okszerűtlen, vagyis lényeges logikai ellenmondást tartalmaz (BH 1999.44., BH 2012.179., EBH 2013.M.4.).
- [13] A felperesek az ügyvezetői körlevélben meghatározott teljesítménykövetelmények érvénytelenségét jogellenes, egyoldalú, hátrányukra történő módosításra hivatkozással kérték megállapítani.
- [14] A 2012. június 30-ig hatályos régi Mt. 143. §-a, 143/A. §-a és 144.

§-a tartalmazta a teljesítménykövetelmény és teljesítménybér tényezőkre vonatkozó jogszabályi előírásokat.

- [15] Az eljárt bíróságok a Pp. 206.§ (1) bekezdésének megsértése nélkül értékelték, hogy a 2010. január 1-jét megelőző időszakban is a műszaki felülvizsgálatot 2 személynek kellett elvégezni a 27/1996. (X.30.) BM rendelet 2. § (1) bekezdés b) pont, 3. § és a per anyagává tett - nem vitatott - munkavédelmi útmutató előírásai alapján. Ennek megfelelő gyakorlatot ..., ..., ... tanúvallomása alátámasztotta. A műszaki felülvizsgáló a nettó árbevétel 11,5%-ának megfelelő összegű díjazásban részesült a készpénzkezelési pótlék nélkül a Kollektív Szerződés 1. számú módosítás b) pontja értelmében. 2010. január 1-jétől az alperes előírta ügyvezetői körlevelében, hogy kizárólag 2 fő végezheti a műszaki felülvizsgálatot, meghatározta a munkapárok személyi munkaköri összetételét és a díjazás nettó árbevételhez kötött 11,5%-os mértéket 18%-ra emelte a felperesekre vonatkozóan. Ezzel a munkáltató alperes azt a kialakult - az V. rendű felperes személyes nyilatkozatában, ... és ... tanúvallomásában alátámasztott - jogszabályellenes gyakorlatot kívánta megszüntetni, hogy a műszaki felülvizsgáló egyedül végezze feladatát, továbbá munkaszervezési kérdésbe tartozóan határozta meg, hogy e tevékenység ellátása során milyen munkakört betöltő munkavállalók dolgozzanak együtt.
- [16] A munkabér a munkaviszonynak tipikusan az az eleme, ami megállapodásra tartozik, és így a munkabér összegét maguk a felek, illetve érdekképviselői szervezeteik hívatottak megállapítani szerződésben (munkaszerződésben, kollektív szerződésben). A teljesítménybérrel kapcsolatos teljesítménykövetelményt, valamint az egyéb teljesítménybér-tényezőket a munkáltató állapítja meg azzal, hogy a törvény az előzetes írásbeli közlésén túlmenően - kötelező, eltérést nem engedő - további garanciákat is megállapít a teljesítménybéres munkavállalók tekintetében. Az adott esetben megállapíthatóan az alperes a teljesítménykövetelményt változatlanul hagyva a teljesítménybér-tényezőt akként változtatta, hogy azt a felperesek javára 11,5%-ról 18%-ra emelte.
- [17] A fentiek alapján az alperes azon utasítása, mely szerint a műszaki felülvizsgálatot párban kell elvégezni, jogszabályi kógens előírás, ettől az alperes nem térhetett el. Az alperes mint munkáltató maga jogosult meghatározni az együtt dolgozó munkapárokat, mert ez gazdálkodási körébe tartozó munkaszervezési kérdés, amely a munkaügyi jogvita keretein kívül esik. A bíróság - a jogszabályi garanciákat meghaladóan - nem vizsgálhatja felül a munkáltató mérlegelési körébe tartozó döntéseit. A felperesek a párok meghatározásával valóban a korábbi időszakban elért munkabérhez képest - amikor ugyanazon időtartam alatt kevesebb kémény darabszámot és bevételt teljesítettek, - alacsonyabb munkabérre tettek szert, azonban a teljesítménykövetelmények változatlanul hagyásával a meghatározott kéménydarabszámot és realizálandó bevételt a heti 40 órás munkaidőkereten belül is teljesíteni

tudták, így a feladat elvégzésére fordított időtartam megnövekedett ugyan, de munkabérük ténylegesen nem csökkent. Ezen túlmenően az eljárás bíróságok helytállóan értékelték, hogy pozitívan változott a teljesítménybér tényező, a felpereseket a nettó árbevétel 11,5%-a helyett 18%-a illette meg. A fentiek alapján az alperes egyoldalúan módosíthatta a korábbi gyakorlatot, az nem érvénytelen (jogellenes), mert a teljesítménykövetelményeket nem változtatta, míg a teljesítménybér a felperesek javára változott.

- [18] A felperesek az Mt. 4. §-ának megsértésére az elsőfokú eljárásban nem hivatkoztak, azt legelőször fellebbezésükben jelölték meg. A jogerős ítéletet a másodfokú bíróság a fellebbezési korlátra figyelemmel hozta, vagyis nem vizsgálhatta az első fokon elő nem terjesztett hivatkozást, s az már nem képezhette a felülvizsgálat tárgyát sem. Mivel a felperesek kizárólag a felülvizsgálati kérelmükben kifogásolták az Mt. 142. §-ában foglalt rendelkezések megsértését, ezért a Kúria nem vizsgálta. A felülvizsgálat tárgyát olyan kérdés nem képezhette, amellyel a korábban eljárás bíróságok - erre irányuló kérelem hiányában - nem foglalkozhattak, azzal kapcsolatban jogszabálysértést sem követhettek el (BH 1997.54., EBH 2000.371., BH 2002.283.).
- [19] A Kúria egyetértett a jogerős ítélet megállapításaival a 2011. június 15-én kelt jegyzőkönyvi kivonatra vonatkozóan is. Az eljárás anyagává tett teljes jegyzőkönyv rögzítette, hogy a felek javaslatokat fogalmaznak meg, továbbá ... tájékoztatását, mely szerint „...a díjazásra vonatkozó vitatott kérdéseket az érintettek egyeztetésével tisztázni kell és a konszenzus alapján született megállapodás szerinti változatot a Kollektív Szerződésbe be kell építeni...”, továbbá „...Az itt hozott döntések beemelésre kerülnek a készülő kollektív szerződésbe, amit a pillanatnyilag működő érdekképviselői szervnek is véleményeznie kell.” A felek között nem volt vitatott, hogy a taggyűlés a felperesek igényére vonatkozó javaslatot nem hagyta jóvá. A fentiek alapján helyesen állapította meg a jogerős ítélet, hogy a kivonatban szereplő javaslat (a szó definíciójából eredően) és a Kollektív Szerződésbe foglalás hiányában az alperesre kötelezettséget nem rótt, igényt a felperesek épp ezért nem alapíthattak rá. Az elsőfokú bíróság az ítéletének indokolásában nem tért ki arra, hogy a felperesek ezen hivatkozását miért nem fogadta el, amivel eljárási szabályt sértett, azonban ez nem volt olyan lényeges eljárási szabálysértés, ami az ügy érdemére kihatott.
- [20] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet az I.-V. rendű felperesekre vonatkozó részében hatályában fenntartotta a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján, míg a VI. és VII. rendű felperesek tekintetében nem érintette.

Záró rész

- [21] A pereszes felperesek a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelesek megfizetni az alperes felülvizsgálati eljárással kapcsolatban felmerült költségét, míg a felülvizsgálati eljárási illetéket a

6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14.§-a alapján az állam viseli.

- [22] A VI. és VII. rendű felperes a Kúriára 2015. október 29-én érkezett beadványukban visszavonták felülvizsgálati kérelmüket, ezért a VI. és a VII. rendű felperes az Illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 58. § (7) bekezdése alapján mérsékelt összegű felülvizsgálati eljárási illetékét a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14.§-a alapján az állam viseli.
- [23] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2016. március 23.

Dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, dr. Bors Szilvia s.k. előadó bíró, Sipőczné dr. Tanczos Rita s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

bírósági ügyintéző